

3548

۵۰۰

۸۸
عقصر

برگزیده

اشعار عاشورایی

شک مقام

آثار شاعران معاصر کاشان

تدوین:

جعفر رسول زاده (آشفته)

انجمن شعر مذهبی کاشان

روضة الذاکرین کاشان

۱۴۴۰ هـ. ق - ۱۳۹۸ هـ. ش

سرشناسه	رسولزاده، جعفر، ۱۳۳۱ -، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور	مقام اشک: برگزیده اشعار عاشقورایی آثار شاعران معاصر کاشان/ تدوین جعفر رسولزاده (آشفته)؛ با مقدمه حسین باغ شیخی: [برای] انجمن شعر مذهبی کاشان، روضه‌الذاکرین کاشان.
مشخصات نشر	قم: حق، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	ص. ۸۸
شابک	978-600-5781-63-2
وضعیت فهرست نویسی	فبا
موضوع	شعر مذهبی فارسی -- قرن ۱۴ -- مجموعه‌ها
موضوع	Religious poetry, Persian -- 20th century -- Collections
موضوع	واقعۀ کربلا، ۶۱ ق -- شعر
موضوع	Karbala, Battle of, Karbala, Iraq, 680 -- Poetry
موضوع	باغ شیخی، حسین، ۱۳۵۷ -، مقدمه نویسنده
سبب افروخته	انجمن شعر مذهبی کاشان
سبب افروخته	PIR۴۱۹۲
رده بندی کنگره	۸۹۱/۶۲۰۸۲۱
رده بندی دیوبنی	۵۷۷۷۷۹۹
شماره کتابشناسی ملی	

مقام اشک اشعار عاشقورایی

آثار شاعران معاصر کاشان

تدوین:

جعفر رسول زاده (آشفته)

انجمن شعر مذهبی کاشان

روضه‌الذاکرین کاشان

۱۴۴۰ ه. ق - ۱۳۹۸ ه. ش

با مقدمه دکتر حسین باغ شیخی

ناشر: انتشارات حق بین

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۸۱-۶۳-۲

قطع: جیبی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

صفحه‌آرایی: سهیلا گرنه‌زاده

قیمت ۱۵۰۰۰۰ ریال

حق، قلم، خیابان انقلاب، کوچه یک، پلاک ۲۳
۰۹۱۲-۲۵۱۱۵۳۲
۰۹۱۲-۳۷۷۳۸۳۵۴
حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

بسم ربّ الحسین

دنیا دمی است تا که بگویم یا حسین

ما را خدا به حرمت این دم نجات داد

کر بلا نه تنها رستاخیز عشق که بر پادارنده قیامت تاریخی
انسان ها و رستاخیز جان مردم مرده است و به قول محتشم، در کربلا جهان
از هم می گسلد و از آسمان خون می بارد و سراق گردون نگون می شود
و انسان ها بر صفحه ی هستی، از تأثیر آن، بر پای می ایستند.

دیگر بار در گردونه منظم هستی که نشانه ای از نشانه های خالق
بی مثال است به محرم رسیده ایم؛ موسمی که حسین بن علی (علیه السلام)،
تمامی دار و ندار، هست و نیست، بود و نبودش را به مسلخ عشق آورد.
بیش از یک هزار سال است که عاشور و کربلا را از هر زبانی
می شنویم، از منابر، مجالس، محافل ادبی، کتاب ها و ... ولی گویا
هرگز این حماسه رنگ کهنگی و نسیان نمی گیرد و در حقیقت از
کلام هر کس که از ستم می خروشد، ندای حسین (علیه السلام) می جوشد و
فریاد سرخ حسینی به سان پرچمی بر فراز هر قیام ظالمانه در اهتزاز
است و خواهد بود.

تاریخچه سوگواری ادبی در ایران دیرینه است و هر چند حکیم کسایی مروزی را نخستین آغازگر ادبیات شیعی در شعر فارسی دانسته‌اند، اما قدیم‌ترین غم سروده مذهبی در توصیف کربلا و کربلانیان در شعر قوامی رازی شاعر شیعی مذهب اوایل قرن ششم هجری نمایان است و بعدها شاعران ناموری همچون ناصر خسرو، عطار نیشابوری، سیف فرغانی، مولانا جلال الدین، خواجه کرمانی، اوحدی مراغه‌ای، سلمان ساوجی، ابن حسام خوسفی، جامی، محتشم کاشانی، بابافغانی، املی شیرازی، وصال شیرازی، فیاض لاهیجی، صباحی بیدگلی، فدایی هارندرانی، عمّان سامانی، اقبال لاهوری و ... در ذکر مناقب و مرثی پاداشت این حماسه اشعاری گران قدر سروده‌اند؛ اما این حرکت عالی مذهبی هم چنان از سوی شاعران معاصر ادامه و این قطار با سرعت بیشتری حرکت و به سان خونی در رگ‌های شاعران حق جو و حقیقت طلب جاری و ساری است با این تفاوت که اگرچه اکثر شعر شاعران گذشته حبه توصیفی و شرح این رویداد داشت و شاعران دیرین به این واقعه به صورت یک رویداد مجرد و بدون ارتباط عمیق با تاریخ پرداخته‌اند، اما در دوره معاصر به تدریج این تفکر میان شاعران ایجاد گردید که

به ابعاد سیاسی، اجتماعی و تاریخی حماسه عظیم عاشورا نیز نگاهی ژرف و توأم با امعان نظر داشته باشند.

دیگر ویژگی برجسته شعر عاشورایی معاصر، بیان حماسی است، حماسه‌ای که در خور مخاطبان است و شکوهمند و استوار و فاخر، یعنی نه به افراط دور بر می‌دارد و نه به درّه غلو می‌افتد و نه با تفریط باعث تناقض در معرفت و ناتوانی ذهن می‌گردد. تصویر آفرینی و بازنمایی و یادآوری فضای پس از واقعه عاشورا نیز از دیگر ویژگی‌ها و وجوه تمایز شعر عاشورایی معاصر و گذشته است، آن چه در شعر معاصر نمود و نماد بیشتری دارد فضایی ترکیب یافته از خون و ماتم و در عین حال غربتی شکوهمند و همراه با عزّت و افتخار است.

توجه به آخرین روزها و لحظه‌های حماسی امام حسین (علیه السلام) و یارانش نیز از دیگر ویژگی‌های شعر معاصر نسبت به شاعران گذشته است و برخلاف شاعر پیشین که با بیانی مستقیم به شرح واقعه پرداخته‌اند شاعران معاصر کوشیده‌اند غالباً از نظرگاه عرفانی و با بیانی غیرمستقیم به تصویر حماسه عاشورا بپردازند موضوعی که در شعر شاعران گذشته عاشورایی فقط در اشعار عمان سامانی و اقبال لاهوری یافت می‌شود.

در کنار ویژگی‌های یاد شده، از درآمیختگی آرایه‌های ادبی در شعر عاشورایی معاصر هم نباید غافل شد. در شعر عاشورایی معاصر، شاعر در استفاده از آرایه‌های ادبی نوجویی می‌کند و گاهی حتی به هجارسکنی دست می‌زند، مثلاً گاهی با تلفیق ایهام تناسب و تلمیح می‌کوشد از حادثه‌ای، تصویر بسیار بدیع و شاعرانه می‌سازد.

باید خاطرنشان نمود امروز شعر آیینی علی‌الخصوص شعر عاشورایی کاشان ضمن متعهد بودن بر مبانی و اصول علمی و ادراکی ادبیات آیینی و ضرورت‌هایی که اشاره شد؛ مبتنی بر شاخص‌های تعهد و فرهنگ دینی و اسلامی است. یکی از شاخصه‌های شعر عاشورایی کاشان توجه ویژه شاعران این دوره به مفاهیم و فرهنگ اسلامی است. از جمله این مفاهیم و معانی، فرهنگ عاشورا است که در قالب‌های متنوع با اوزانی مختلف سروده شده است؛ اگر چه در گذشته منظومه‌های عاشورایی در قرن‌های مختلف به صورت پراکنده از شاعران شیعی مذهب در دست داریم؛ ولی توجه به فرهنگ عاشورا در شعر که از دغدغه‌ها و حساسیت‌های ویژه شاعران باشد فقط در دوره انقلاب آن هم از طرف شاعران متعهد و مذهبی سراغ داریم.

ادبیات عاشورایی کاشان که می‌تواند نوعی ادبیات مقاومت و پایداری محسوب شود از ارکان و پایه‌های اساسی ادبیات انقلاب

اسلامی به شمار می‌آید؛ که اگر آن را جدای از ادبیات انقلاب اسلامی بدانیم، شاید دیگر نتوان ویژگی بارزی که این ادبیات را متمایز از ادبیات گذشته از لحاظ درون‌مایه و محتوا نشان دهد، داشته باشیم.

شعر عاشورایی، شعری با مضمونی در رابطه با حادثهٔ عاشورا در قالب ادبی، یعنی با ویژگی‌های فراهنجار نسبت به زبان معیاراست و در سروده‌های بسیاری از شاعران معاصر کاشان به چشم می‌خورد. در کتاب حاضر که پیکیده‌ای از هنر آیینی شاعران کاشان است؛ کوشیده شده تا اندیشه و قدرت خلافت شاعران معاصر کاشان در حوزه ادب عاشورایی، و ایضاً تعهد ایشان به مبانی آن، به تصویر کشیده شود.

با آنکه جغرافیای شعر عاشورایی کاشان همواره زبانزد و سرمشق شاعران ایران زمین بوده و هست، این اثر، حجم کوچکی از سروده‌های شاعران را تشکیل می‌دهد. حادثه عاشورا که در جوهر و محتوا و نیز در کیفیت رویداد، پدیده‌ای شگفت و شگرف است، بیان تصویری متناسب با خود را می‌طلبد که در قلم شاعران آیینی کاشان به وفور قابل مشاهده و بازخوانی است.

شعر عاشورایی کاشان همانند دیگر حوزه‌های شعری شاعران در عین حال که به محتوا و پیام شعر پایبند و حساس است، تلاش دارد که در شعر خود تا حد ممکن از صناعات ادبی و فنون شعری بهره ببرد.

تهیه و تدوین کتاب حاضر به پاس عنایات حضرت حق و نگاه حضرت حسین (علیه السلام) و همچنین تدبّر بسیاری از دوستان به زیور تبع آراسته شده است و بر من لازم و وظیفه است که، از «انجمن شعر مذهبی کاشان» که پرچمدار این حوزه و ترویج این رویکرد بوده و هست سپاسگزار باشم.

ایضاً از زحمات اساتید، شاعران و ذاکران متعهدی که چراغ راهنما هستند سپاسمند بوده و تلاش‌های عالی جنابان آقای جعفر رسول‌زاده (آشفته) و محمود شریفی (کمیل کاشانی) را قدر می‌دانم. امید که مورد توجه قرار بگیرد و محور ارادت مخاطبان باشد.

پراز توأم به تهی دستی‌ام نگاه نکن
مگو که هیچ نداری... ببین تو را دارم

حسین باغ شیخی
کاشان ۴۱ (ه. ق)